

ZNANJE I OCJENA

Kakva bi škola bila bez ocjena? Je li moguće nešto naučiti, bez straha od ocjene?

Razmisli malo: Koliko puta učiš samo zbog sebe, a koliko puta samo zbog ocjene? Jesi li danas sjeo za knjigu, napisao zadaću? Da? Bravo. Učinio si to potpuno dobrovoljno ili uskoro pišeš test?

No, kako god bilo mi živimo u razdoblju kad je ocjena glavni pokazatelj znanja i rada.

Učenik kod kuće kaže: Ovaj put sam dobro naučio.

Roditelj pita: A koju si ocjenu dobio?

Učenik: Ma, nešto sam zabrljao i dobio tri.

Roditelj: E, to baš i nije neki uspjeh.

Jasno je da su nam ocjene bitne, a osobito pri upisu u srednju školu. No kad se konačno upišete tamo gdje želite tada shvatite vrijednost stvarnog znanja. Ne onog naštrebanog, ne onog koje si ukrao prepisujući, ne onog koje je kratko trajalo, nego pravog znanja.

Pravo znanje nije potpuno ovisno o ocjenama. Ponekad možeš i navući ocjenu, a da znaš da znanje ne prati taj uspjeh, a ponekad je znanje čak i bolje od ocjene. (Barem pretpostavimo)

No, čime se učitelji vode kad ocjenjuju tvoje znanje?

Uzimaju li u obzir trud koji si uložio ili je važnije što pokažeš?

Znanje se procjenjuje na samom satu, dakle, koliko sudjeluješ, odgovaraš li na pitanja, surađuješ li s ostalim učenicima u timskom radu itd., a zatim i usmenim ili pismenim provjeravanjem.

Za predmet matematiku važan pokazatelj je i tvoj rad kod kuće. Zašto? Iz jednostavnog razloga što za bolje znanje zadatke treba provježbati da bi stekao vještinu brzog i točnog računanja. Sjeti se koliko puta ti se dogodilo da si mislio da razumiješ gradivo, a ipak zaradio slabiju ocjenu. Razlog može biti u nedovoljnoj sigurnosti. Sigurnost i točnost se postiže vježbanjem. A vježba i čini razliku u ocjeni. Primijetila sam da učenici sličnih sposobnosti i jednako zainteresirani na satu ne trebaju imati istu ocjenu, nego je bolji onaj koji kod kuće marljivo vježba.

PROVJERI JE LI TI ZNANJE onakvo kakvo bi želio da bude Gdje se prepoznaješ?

1.znanje prisjećanja... učenik se samo sjeća nekih sadržaja

Učitelj: Zar zaista ne znaš odgovor na to pitanje?

Učenik: (koluta očima kao da gubi svijest)

2.znanje prepoznavanja... učenik prepoznaje neke sadržaje , zna na što se odnose, ali ih ne može objasniti ili obrazložiti.

Učenik: hmm, da, to je ovako...zapravo ne. Čini mi se...sjećam se ali mi sad baš ne ide. Inače to znam....

3.znanje reprodukcije... učenik poznaje neke sadržaje i zna ih ponekad i objasniti, ali slabo razumije i ne zna primjeniti.

Učenik: Rekli smo da je trala lala lala...oh, što sam ono govorio?

4.primjenjivo znanje ...učenici poznaju sadržaje, znaju ih objasniti, obrazložiti i primijeniti na rješavanje problema.

Učenik : Lako možemo pokazati da je to u vezi s onim što smo **učili prošle** godine...

5.stvaralačko znanje...učenik na osnovi naučenog napreduje, samostalno donosi zaključke, stvara inovacije...

Učenik: Ako mogu predložiti, imam ideju... To sam riješio na drugačiji način...

Sigurno si primijetio da je znanje ovdje podijeljeno u pet kategorija pa lako zaključuješ da svaka kategorija predstavlja jednu od pet mogućih ocjena.

Možda ti se dogodilo da si „sve znao“, a dobio ocjenu dobar. Sada to ima smisla, zar ne? Ako je znanje samo na razini ponavljanja gradiva „napamet“, a bez sposobnosti da pomoću njega rješavaš nove zadatke - tada je to samo dobro.

Učenje ne mora biti mučenje

Teorija koja će preobraziti učenje

STARO:

Pred vama je stručna knjiga. Što učiniti? Naravno, pročitati je. Ako njezin sadržaj trebate pomno proučiti, primjerice za ispit, isto ćete još jednom ponoviti.

NOVO:

Istraživanja su pokazala da su za smislenu obradu teksta potrebne druge metode. Samo čitanje nije dostatno. Predstavljamo vam jedan od mogućih načina racionalnog proučavanja štiva:

Č = Čitati letimično prije usredotočenog čitanja.

P = Pitati se koji je dio štiva bitan.

Č = Čitati svjesno koristeći vid i pamćenje.

P = Pamtiti pročitano vlastitim riječima.

P = Ponavljanje zapamćenog nakon nekoliko sati ili nekoliko dana.

Početniku ovaj postupak može izgledati naporan i dugotrajan. Činjenica je da treba proći neko vrijeme da se čovjek preusmjeri i odbaci stare navike čitanja. Ova se metoda uvijek ponovno istraživala. Studenti koji su učili po ČPČPP – metodi postizali su mnogo bolji uspjeh od studenata koji su učili po svojim navikama.

1. KORAK - Č = Čitati letimično:

Sukus letimičnog čitanja je dobiti najbolji mogući pregled prije prelaska na detalje. Vjerojatno znate priču o čovjeku koji posjećuje nepoznati grad i prvo se penje na toranj kako bi ga mogao odozgo pogledati i upoznati. Pri tom prvo zapaža uočljive građevine, kao što su crkve, šire ulice, i druge osobitosti. Kada siđe na ulicu lako može odrediti gdje se sada nalazi. Kako dobiti pregled?

Letimično čitanje kazala, daje nam predodžbu o tome kako je knjiga sastavljena.

Pročitajte predgovor i saznajte zašto je knjiga napisana, što želi reći.

Na kraju svakog poglavlja često je dat sažetak. Taj sažetak je mudro pročitati na početku.

Ako vas ovo ne zadovoljava, “preletite” štivo. Čitajte naslove i negdje neku rečenicu. Ako su prisutne tablice i slike dobro ih pogledajte. U većini slučajeva one su brze i sažete informacije.

2. KORAK – P = Pitati se:

Dobra su tzv. policijska pitanja: Tko?, Kako?, Gdje?, Što? , Kada?, Zašto?. Što se dobiva ovim korakom:

lakša koncentracija: Većina se ljudi mnogo bolje sjeća činjenica koje su naučili kako bi odgovorili na neko pitanje, nego ono što su naučili napamet.

lakša motivacija: Postavljanjem pitanja otkrivamo vlastito neznanje ili slabost, i nestrpljivo očekujemo odgovore autora.
priprema za ispit

3. KORAK – Č = Čitanje:

Imajte na umu da čitanje nije prvi nego treći korak. Onaj tko želi postići bolje rezultate mora se držati sljedećih pravila:

koncentracija: Obje noge trebaju biti na podu, tvrda stolica je dobra pomoć za koncentraciju, čitajte što brže možete.

pronaći glavnu misao: To je prva razina pri čitanju. Ako ne pronađete glavnu misao, druge razine nemaju bitan značaj.

podcrtavanje i označavanje: Preporučujemo korištenje markera s kojim se tekst jednostavno ističe. Podcrtava se:

- ono što treba zapamtiti, odnosno ono što je novo, ali ne ono što već znate

- ono što pri ponavljanju želite uočiti na prvi pogled - nemojte podcrtavati više od onog što je stvarno potrebno

aktivno čitati – biti budan: Samog sebe uvijek ponovno podsjećati na to da želite razumijeti i zapamtiti pročitano

pazite na tablice i ostale prikaze: Često slika prikazuje mnogo više od onoga što se riječima može iskazati.

4. KORAK – P = Pamćenje:

Pamćenje vlastitim riječima: Kada ste gotovi sa čitanjem podignite pogled s knjige i kažite svojim riječima što je pisac želio reći. Ponavljanje vlastitim riječima poboljšava stupanj zapamćenosti. Nemojte učiti napamet!

Pamtiti pisanjem bilješki sa strane: Pribilježiti vlastite primjedbe o glavnim mislima uz rub stranice. Glasno izgovarajte misli. Više od polovice ukupnog vremena učenja trebalo bi se pozabaviti s 2. KORAKOM (Pitanjem) i 4. KORAKOM (Pamćenjem).

5. KORAK – P = Ponavljanje:

Svaki put kad nešto naučite trebali biste pročitano odmah provjeriti. Tako ćete spriječiti da isto zaboravite već istog dana. Daljnja ponavljanja mogu uslijediti kasnije. Razmjerno dobro sredstvo protiv zaboravljanja je ponavljati gradivo u određenim vremenskim razmacima, 2,8 i 30 dana. Ova podjela je bitna. Nema svrhe pretjeranim štrebanjem u jednom trenutku pokušavati iznuditi uspjeh.

KAKO PAMTITI

1. Ono što ne čuješ ne možeš ni zapamtiti, zato je prvo i najvažnije na satu slušati i razmišljati o tome što čuješ.

2. Učitelji često govore brzo. To nije dobro. Zbog toga se morate ohrabriti i zamoliti učitelja da govori sporije.

3. Ako nešto ne razumiješ sigurno misliš da su svi ostali razumjeli. Ali to nije tako. Često bi puno više naučili na satu kad bi bili hrabriji i pitali ono što ne razumijete.

Kad postaviš pitanje dobar učitelj će znati da slušaš. Odgovoriti će tako da ti bude zanimljivo slušati i dalje.

Ako ne pitaš, to će te spriječiti da dalje pratiš jer ćeš razmišljati o tome. Također možda više

nećeš moći pratiti jer je za praćenje potrebno razumijevanje.

4. Ne možeš upamtiti sve. Zato je važno znati što je bitno. To možeš saznati tako da pratiš što je učitelj istaknuo kao posebno važno.

Bitne podatke učitelji zaokružuju ili podcrtavaju na ploči, a kad ih pišete u bilježnicu onda vas upozore da zapišete drugom bojom.

Definicije su i u udžbenicima istaknute drugom bojom.

Učitelji kod ponavljanja ili ispitivanja ističu i češće pitaju ono što je važno. Dobar učitelj će ti objasniti što trebaš naučiti za bolji uspjeh. (Zamoli učitelja za tu pomoć)

5. Ponavljati se ne smije bez razmišljanja. Nije dovoljno da znaš neku godinu i događaj vezan uz nju. Takvo učenje napamet neće te učiniti boljim niti pametnijim. **Dobro je naučeno samo ono gradivo za koje možeš svojim riječima odgovoriti na pitanje ZAŠTO?**

Dobro je ponavljati na različite načine npr. šaptanjem, glasnim govorenjem, razmišljanjem ili pisanjem odgovora.

6. Podatke koje trebaš naučiti dobro je razvrstati u neke odnose. Npr. možeš usporediti godine **po važnosti** i odlučiti koji je događaj važniji.

Ili dijelove tijela možeš **povezati po sličnosti**; je li oku sličnije srce ili uho i zašto.

7. Ako prije ili poslije učenja dugo gledaš televiziju ili se igraš na računalu onda možeš biti siguran da ćeš dosta naučenog zaboraviti ili ćeš teško učiti. Zašto je to tako?

Da bi lakše pamtio mozak mora biti naspavan i odmoran. Sve ono što utječe na mozak s puno podataka smeta učenju. **Zato je najbolje prije i poslije učenja raditi nešto što odmara mozak**, npr. igrati se neke pokretne igre, vježbati, šetati ili čak malo spavati.

8. Da bi upamtio novo gradivo važno je kako razumiješ i znaš prethodno. **Zato je bitno da prije učenja novog gradiva pitaš sve što ti je ostalo nejasno od prethodnog.** Ako si dobro naučio tablicu množenja, onda ćeš lakše savladati pismeno množenje i dijeljenje, zar ne?

Usmeno ispitivanje

Ispiti, ispiti, ispiti ... bilo ljeto, bila zima – ispita koje treba položiti uvijek ima! Pismeni, usmeni, i jedno i drugo ... ovisi o profesoru. Ipak, većina ispita ima neki oblik usmenog ispitivanja, u kojem se neki studenti snalaze bolje, a neki lošije. Mnogima je dobro poznat osjećaj **STRAHA OD USMENOG ISPITIVANJA** – "knedla u grlu", "leptiri u trbuhu", razmišljanja poput: «neću znati», "sigurno ću pasti", «nisam ja za faks» i sl.

Kako taj strah ne bi prevladao i kako zbog toga ne biste dobili lošiju ocjenu ili čak pali na ispitu, možete unaprijed voditi računa o 3 važna elementa. To su: *priprema, tijekom samog ispitivanja i praćenje.*

PRIPREMA - za početak je najvažnija dobra priprema za ispit. Pri tom se savjetuje sljedeće:

Raspitaj se kako izgleda ispit! Pitaj nekog tko je već bio na tom ispitu kakva su pitanja (da li profesor «cjepidlači» ili pita općenito, koja su mu «omiljena» pitanja), kakve odgovore traži (kratke i jasne, opširne s obrazloženjima), te kako se profesor ponaša na ispitu (postavlja potpitanja, samo šuti i čeka da pogriješiš, kima glavom ako je točno, itd.).

Uči, uči i nauči! Zvuči dosadno i sasvim nepotrebno, ali u većini slučajeva ipak nije dovoljno samo jednom pročitati bilješke. Dobro naučeno gradivo ulijeva sigurnost, a ako nas i uhvati trema veća je vjerojatnost da ćemo se sjetiti dobro naučenog gradiva nego onog naučenog na površnoj razini. Zato knjigu u ruke!

Ponavljanje je majka znanja! Mnogi studenti izbjegavaju/zanemaruju ponavljanje («Zašto ponavljati ono što već znam?»), no ponavljanje ima puno dobrih strana. Ponavljaj na način koji je što sličniji samom ispitu: postavljaš si pitanja koja očekuješ od profesora i odgovaraj kao što bi odgovarao/la na samom ispitu. Na taj ćeš način provjeriti jesi li to gradivo samo pročitao/la ili si ga i naučio/la (bolje je da to shvatiš prije samog ispita). Uz to ćeš uvježbati odgovor te je manje vjerojatno da će ti se na ispitu dogoditi da zamuckuješ i duugo biraš riječi (to odaje dojam neznanja).

Pitanja koja znaš da bi profesor mogao pitati, možeš si i napisati. Zatim ih pomiješaj da ne idu istim redosljedom i ispituj se. Možeš se ispitivati međusobno s nekim kolegom, a ako si sramežljiv/a uvijek ti ostaje ogledalce, ogledalce. Prepoznaj znakove treme i pokušaj ih umanjiti.

Umiri se i misli pozitivno. Tijekom učenja, prije ispita i/ili na samom ispitu mogu ti glavom prolaziti različite uznemirujuće misli («Past ću!», «Glup/a sam», «Ja to ne mogu», «Nikad neću proći», «Sigurno će me pitati ono što ne znam»). Razmisli je li to baš tako...Moguće da je stvarnost malo drugačija. Pokušaj misliti objektivnije. Npr.: «Možda neću baš sve znati, ali nešto ću sigurno znati», «Ipak sam ja to dobro naučio/la», «Ako drugi mogu proći onda ću i ja», «Prošao/la sam i druge teške ispite», «I prije me je bilo strah pa sam prošao/la». Kako bi vjerovao/la da i ovaj ispit možeš proći, prisjeti se svih usmenih ispita na kojima si bio uspješan!

Prepoznaj što je pod tvojom kontrolom. Uspjeh na samom ispitu ovisi o različitim stvarima. Neke možeš kontrolirati, kao npr. tvoje znanje, uloženi trud, sposobnost snalaženja na ispitima..., a neke ne možeš - npr. težina gradiva, strogoća profesora, njegovo trenutno raspoloženje, sreća... Pokušaj razmišljati o onim stvarima na koje možeš utjecati, a ove druge prihvati takvima kakve jesu.

Pokušaj se opustiti. Ako si pred ispitivanje napet/a ili nervozan/na pokušaj se opustiti. Postoje različite tehnike opuštanja (duboko disanje, zamišljanje ugodnih slika), a što ih bolje uvježbaš, to će biti djelotvornije u samoj situaciji pred usmeno ispitivanje. Prepoznaj što te čini posebno napetim/om (npr. druženje sa studentima koji dobivaju dobre ocjene, a prije ispita paničare, uspoređivanje vlastitog znanja s drugima, previše kave...) i pokušaj to izbjeći. Prije samog ulaska na ispit nemoj zaboraviti isključiti mobitel, izvaditi žvakaću...

TIJEK SAMOG ISPITIVANJA - ako si na ispitu, nisi na «optuženičkoj klupi». Iskoristi svoje vrijeme pred profesorom da se pokažeš u najboljem izdanju. Jer, ne zaboravi, na usmenom ispitu važan je i dojam koji ostavljaš, a ne samo znanje.

Uspravi se na stolici, ne gledaj u pod. Optimističan stav i držanje ulijevat će ti više sigurnosti, a ostavljat će bolji dojam i na profesora.

Pažljivo slušaj pitanje koje ti je sad postavljeno. Pokušaj ne misliti na iduće pitanje (npr. »Samo da me to ne pita«) – to potiče napetost i smanjuje koncentraciju.

Odgovaraj s više od "da" i "ne". Ako je pitanje otprilike "Je li točno da", a ti znaš i više od «Da (ili Ne)», objasni svoj odgovor. Time ćeš pokazati razumijevanje gradiva.

Ako nisi dobro razumio/jela pitanje, pitaj profesora da pitanje ponovi ili preoblikuje. Tek tada odgovaraj.

Ne prekidaj profesora dok postavlja pitanje, pričekaj da ga postavi u potpunosti pa tek onda počni s odgovorom.

Svako pitanje je novi početak. Ako ne znaš odgovor na neko pitanje, ne daj da te to obeshrabri - ne možeš znati baš sve. Pokušaj ga zaboraviti i usmjeri se na novo. Možda je baš ono prilika da pokažeš svoje znanje.

Pazi da sam sebe ne «srušiš». Ako nisi siguran u neki odgovor ili ti se čini da ne znaš baš sve, bolje je reći ono što znaš, nego: šutjeti ili reći: «Ali ja vam to baš ne znam», «Ja ću to bolje naučiti pa ću vam se onda javiti» ili nešto slično.

Ako se za vrijeme ispitivanja ipak javi strah ili nervoza:

Ne razmišljaj o strahu, već o pitanjima koje je profesor postavio. Usmjeravaj pažnju na sadržaj odgovora.

Opusti se, duboko udahni, pokušaj se smireno suočiti sa situacijom.

Ako ti se dogodi da «blokiraš» i ne možeš se sjetiti svega što bi trebao/la reći -stani, duboko udahni i počni govoriti nešto povezano s temom pitanja ili nešto što si već rekao/la. Čak i samo ponavljanje pitanja može ti pružiti dovoljno vremena da se prisjetiš odgovora.

Zapamti, ti si ta/j koji može držati strah pod kontrolom. Ohrabri se korisnim izjavama ("Ja to mogu", "Učio/la sam to" i sl.).

PRAĆENJE - Pripremio/la si se, odgovarao/la i što sad?

I u slučaju bolje ocjene i u slučaju slabije ocjene **budi zadovoljan/na i ponosan/na na sebe**, jer si izašao/la na ispit. I to zaslužuje nagradu i pohvalu. Ako pak nisi zadovoljan/na, provjeri što je krenulo krivo. Ako je slabija ocjena rezultat treme ili neznanja, bolje se pripremi za sljedeći put (bolje nauči gradivo, nauči se opušitati i/ili suočavati s uznemirujućim mislima).

Ako je pak slabija ocjena rezultat nečeg na što nisi mogao/la utjecati, prihvati činjenicu da to nije bila tvoja krivnja. Nemoj da te to oneraspoloži ili obeshrabri za ponovni izlazak na ispit. Zapamti da svi mi **ponekad doživimo neuspjeh**, važno je da ga ostavimo iza sebe i krenemo dalje u nove pobjede! Nije životno loša stvar ako padneš, ali nije dobro ako ne učiš iz svog iskustva. Nakon svakog ispita prepoznaj što si radio/la dobro i to čini što češće.

U slučaju dobre ocjene: Juuupiiii, uspio/jela si!! Nagradi se, kupi si CD, izađi van s prijateljima, odi na pizzu, gledaj TV ili slušaj muziku cijeli jedan dan, učini nešto što će te ispuniti i usrećiti. Jer si to i zaslužio/la!

I to je to. Zapamti, ispitna situacija može biti neugodna, ali to te nikako ne bi trebalo spriječiti da pokušaš (sjeti se svog krajnjeg cilja, a to je diploma!). Što češće izlaziš na ispite strah će biti sve manji, te ćeš se moći nositi s njim i prihvatiti ga kao normalni dio ispitne situacije.